

Časová projekce vývoje státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace a posouzení možností jeho využití pro financování implementace Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

Tato zpráva byla vypracována v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“ a projektu velké infrastruktury pro výzkum, vývoj a inovace „Česká republika v Evropském výzkumném prostoru – CZERA“.

Obsah

1	ÚVOD.....	4
2	VÝHLED VÝDAJŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU NA VÝZKUM A VÝVOJ DO ROKU 2015	4
3	POTENCIÁLNÍ ZDROJE PRO FINANCOVÁNÍ PRIORIT.....	5
3.1	ÚČELOVÁ PODPORA	5
3.2	INSTITUCIONÁLNÍ PODPORA	13
3.3	STRUKTURÁLNÍ FONDY EU 2014 – 2020.....	13
4	POTENCIÁLNÍ ZÁVAZKY OMEZUJÍCÍ ZDROJE PRO FINANCOVÁNÍ PRIORIT	13
5	SHRNUTÍ	14

1 Úvod

Tento dokument byl vypracován Technologickým centrem AV ČR¹ na základě úkolu Rady pro výzkum, vývoj a inovace uloženém na jejím mimořádném zasedání dne 31.8.2012, kde byly schváleny Zásady přípravy návrhu plánu implementace Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Dokument, jehož cílem je v souladu se zadáním „vypracovat časovou projekci vývoje rozpočtu na VaVal a uvolňování prostředků státního rozpočtu pro financování Priorit“, by měl sloužit jako podklad pro diskusi o využití prostředků státního rozpočtu na VaVal a dalších zdrojů mimo státní rozpočet pro financování implementace Priorit.

Dokument je členěn do čtyř kapitol. V první kapitole je nastíněn výhled rozpočtu do roku 2015 a stanoven výchozí scénář pro další úvahy o možnostech využití prostředků státního rozpočtu pro financování Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (Priority). Druhá kapitola se věnuje detailněji potenciálním zdrojům pro financování Priorit, kde jsou postupně diskutovány zdroje účelové podpory, institucionální podpory a Strukturálních fondů EU. Třetí kapitola naopak upozorňuje na určité potenciální závazky státního rozpočtu VaVal, které mohou omezovat finanční zdroje pro financování Priorit. Ve čtvrté kapitole jsou shrnuty hlavní závěry vyplývající z předchozích částí.

2 Výhled výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj do roku 2015

Výdaje státního rozpočtu na VaV až do roku 2009 rostly poměrně rychlým tempem. Ještě v roce 2009 tyto výdaje vzrostly meziročně o 8 %, v následujících třech letech se však tempo růstu zpomalilo na průměrných 2,3 % ročně, od roku 2013 do roku 2015 se očekává stagnace výdajů státního rozpočtu na VaV. Návrh výdajů na rok 2013 s výhledem na léta 2014 a 2015 však předpokládá změnu struktury výdajů na VaV, kdy má dojít k posílení účelových výdajů na úkor výdajů institucionálních.

Tab. 1: Vývoj celkových, institucionálních a účelových výdajů 2008 - 2013 s výhledem do r. 2015 (mil. Kč)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Institucionální výdaje	13 220	13 857	13 857	13 454	13 536	12 894	12 296	12 106
Účelové výdaje	9 776	10 972	11 806	12 464	13 083	13 023	13 622	13 812
Celkové výdaje	22 996	24 829	25 392	25 918	26 620	25 918	25 918	25 918

Zdroj: Zákony o státním rozpočtu ČR na roky 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012 a usnesení vlády č. ze dne 26. června 2012 č. 458, k návrhu výdajů státního rozpočtu České republiky na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2013 s výhledem na léta 2014 a 2015.

S ohledem na současnou výkonnost české ekonomiky a spíše restriktivní charakter fiskální politiky vlády, nelze ve střednědobém výhledu (3 – 5 let) očekávat výraznější zvýšení výdajů státního rozpočtu na VaV nad úroveň roku 2013 (tj. 25,9 mld. Kč). Pravděpodobnějším scénářem je stagnace

¹ S využitím podkladů zpracovaných společností VAVPRO CZ s.r.o.

výdajů státního rozpočtu na VaV.² Tento scénář je také východiskem pro další úvahy o možném „uvolňování“ prostředků státního rozpočtu pro financování Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (Priority).

3 Potenciální zdroje pro financování Priorit

Ve vazbě na předpokládanou stagnaci objemu prostředků státního rozpočtu na VaV a při zohlednění příprav ČR pro využití fondů Společného strategického rámce v programovém období 2014 – 2020 lze identifikovat následující tři kategorie finančních prostředků, které by mohly být využity pro financování VaV v oblastech vymezených Prioritami:

- účelová podpora
- institucionální podpora
- Strukturální fondy EU

3.1 Účelová podpora

Na základě znění „Návrhu výdajů státního rozpočtu České republiky na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2013 s výhledem na léta 2014 a 2015“, části „III. C Účelové výdaje státního rozpočtu ČR na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2013 a střednědobý výhled na léta 2014 a 2015“ a znění jednotlivých programů lze programy VaVal rozdělit do pěti skupin:

1. programy, které jsou již schválené a jsou řešeny:
  - a. programy (resp. grantové projekty), ve kterých se nepředpokládá vyhlášení další výzvy – 3 programy;
  - b. programy, ve kterých se nepředpokládá (resp. podle schváleného programu a jeho výdajů se nepředpokládá) vyhlášení další výzvy, ale mohla by zde být možnost, že by byla ještě výzva vyhlášena – 4 programy;
  - c. programy (resp. typy grantových projektů), které jsou již schválené a ve kterých se předpokládá (resp. podle schváleného programu a jeho výdajů se předpokládá) vyhlášení výzvy – 7 programů;
2. programy, které jsou zahájeny v roce 2012 – 5 programů;
3. navazující programy (tzn. programy, které navazují na již ukončené programy) – 5 programů;
4. schválené (resp. předpokládané) programy, ve kterých ještě neproběhla žádná výzva (programy zahájené v roce 2013) – 3 programy;
5. programy, které v roce 2012 končí – 12 programů.

Z hlediska možného využití programů VaVal pro financování Priorit jsou z výše uvedených kategorií relevantní pouze následující programy v kategoriích 1.b, 1.c, 2, 3 a 4, kterým bude věnována pozornost při podrobnějším posouzení.

---

² Se stagnací výdajů státního rozpočtu na VaV se počítá také v podkladech pro diskusi o výdajích státního rozpočtu na VaV vytvořených pro mimořádné zasedání RVVI dne 31.8.2012.

1.b) Programy, ve kterých se nepředpokládá (resp. podle schváleného programu a jeho výdajů se nepředpokládá) vyhlášení další výzvy, ale mohla by zde být možnost, že by byla ještě jedna výzva vyhlášena

Rozp. kapitola	Kód	Název aktivity	Zahájení	Ukončení	2012	2013	2014	2015
MK	DF	Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity	2011	2017	312 524	398 748	425 000	425 000
MV	VG	Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010 - 2015	2010	2015	400 788	440 145	570 000	200 000
MZ	NT	Resortní program výzkumu III na léta 2010-2015	2010	2015	711 971	818 767	1 100 000	700 000
TA ČR	TA	ALFA	2011	2017	1 507 465	1 773 523	1 450 000	1 432 511

V programu DF (Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity, MK) dochází k navýšení prostředků v roce 2014. V roce 2012 však došlo v rámci úspor k jednorázovému snížení výdajů o 200 mil. Kč a následně k přesunům výdajů v dalších letech. Proto po vyhodnocení letošní výzvy (financování projektů od roku 2013) bude muset MK posoudit, zda zbývají prostředky na novou výzvu v roce 2014.

V programu VG (Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010 – 2015, MV) také dochází k navýšení prostředků v roce 2014. S ohledem na délku trvání programu by však tyto prostředky mohly být využity pro financování pouze dvouletých projektů. Jelikož MV v současné době připravuje nový program od roku 2014 navazující na současný Program bezpečnostního výzkumu (VG), lze spíše přepokládat, že MV navrhne přesun zbývajících prostředků v programu VG právě do tohoto nově připravovaného programu. Tento přesun by bylo vhodné MV doporučit.

V programu NT (Resortní program výzkumu III na léta 2010-2015, MZ) se sice předpokládá nárůst prostředků v roce 2014, avšak vzhledem k trvání programu do roku 2015 a minimální délce řešení projektů 3 roky, nelze v roce 2013 vyhlásit výzvu na rok 2014. Je třeba navíc upozornit na návrh na zřízení Agentury pro lékařský výzkum (spojující účelové výdaje MZ a výdaje GA ČR a TA ČR na lékařský výzkum).

V programu TA (ALFA, TAČR) prostředky na novou výzvu nezbývají (dochází k poklesu prostředků od roku 2014), ale TAČR usiluje o jejich zvýšení a záměr vyhlásit další výzvu veřejně deklaruje.

Na základě obecné analýzy projektů podpořených z těchto programů bylo vyhotoveno orientační srovnání zaměření programů vzhledem k zaměření prioritních oblastí. Ve stávajícím znění program DF koresponduje nejvíce se zaměřením prioritní oblasti 4 (Sociální a kulturní výzvy), oblast 3 (3. Kultura, hodnoty, identita a tradice). Program VG ve stávajícím znění odpovídá nejvíce zaměřením prioritní oblasti 1 (Konkurenceschopná ekonomika založená na znalostech), prioritní oblasti 3 (Prostředí pro kvalitní život) a prioritní oblasti 6 (Bezpečná společnost); program Ministerstva zdravotnictví (NT) koresponduje dominantně se zaměřením oblasti 5 (Zdravá populace). Program ALFA pak ve stávajícím znění koresponduje se zaměřením prioritní oblasti 1 (Konkurenceschopná ekonomika

založená na znalostech), prioritní oblasti 2 (Udržitelnost energetiky a materiálových zdrojů) a prioritní oblasti 3 (Prostředí pro kvalitní život).

Rozp. kapitola	Kód	Název aktivity	Celkový objem financí (tis. Kč)	Spotřebovaný objem financí (tis. Kč)	Tematické pokrytí prioritních oblastí (PO)					
					PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6
MK	DF	Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity	2 125 000	1 384 000	2 %	3 %	8 %	84 %	1 %	2 %
MV	VG	Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010 - 2015	2 394 000	1 553 000	25 %	16 %	22 %	5 %	13 %	19 %
MZ	NT	Resortní program výzkumu III na léta 2010-2015	4 359 000	2 417 000	1 %	1 %	4 %	1 %	90 %	3 %
TA ČR	TA	ALFA	7 558 000	4 804 000	30 %	28 %	23 %	1 %	11 %	7 %

1.c) Programy (resp. typy grantových projektů), které jsou již schválené a ve kterých se předpokládá (resp. podle schváleného programu a jeho výdajů se předpokládá) vyhlášení výzvy

Rozp. kapitola	Kód	Název aktivity	Zahájení	Ukončení	2012	2013	2014	2015
GA ČR	GA	Standardní projekty	1993	-	2 202 983	2 460 578	2 530 274	2 761 388
GA ČR	GC	Mezinárodní projekty	2007	-	52 488	53 336	53 336	53 336
GA ČR	GP	Postdoktorandské granty	1998	-	248 936	287 334	287 337	300 000
MO	OF	Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace	2011	2017	188 874	297 837	323 000	333 000
MV	VF	Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 až 2015	2010	2015	143 138	125 000	100 000	100 000
TA ČR	TB	BETA	2011	2016	80 000	134 500	150 500	150 500
TA ČR	TD	OMEGA	2011	2017	51 500	51 500	51 500	51 500

U grantových projektů GA (Standardní projekty, GA ČR), GC (Mezinárodní projekty, GA ČR) a GP (Postdoktorandské granty, GA ČR) dochází ke zvyšování výdajů. Vzhledem k tomu, že u grantových projektů GA ČR se nejedná o programy s definovanými cíli a zaměřením projektů navrhují sami žadatelé, lze předpokládat, že zohlednění Priorit bude mít u grantových projektů odlišný charakter než u programů VaV (např. deklarováním povinnosti uchazečů o podporu projektů orientovaného výzkumu zohlednit prioritní cíle při formulování cílů projektu).

Programy OF (Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace, MO), VF (Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 až 2015, MV) a TB (BETA, TA ČR) jsou programy na podporu VaV pro potřeby státu. Tyto programy (OF, VF a TB) jsou realizovány formou jednotlivých veřejných zakázek pro potřeby státu. V programu OF budou veřejné zakázky průběžně vypisovány do konce roku 2016 (s celkovou alokací zhruba 1 mld. Kč), v programu VF pouze do konce roku 2012. V programu TB bude podle projekcí do skončení programu alokováno přes 550 mil. Kč. Vzhledem ke způsobu výběru projektů formou veřejných zakázek bude implementace priorit v těchto programech specifická a bude záviset na podmínkách konkrétního programu veřejných zakázek. U programu TD (OMEGA, TA ČR) se předpokládá vyhlášení dvou výzev s celkovou alokací 206 mil. Kč.

Na základě hrubé analýzy projektů podpořených z těchto programů odpovídají orientačně programy OF a VF svým charakterem zaměřením zejména prioritní oblasti 6 (Bezpečná společnost), přičemž zaměřením projektů v rámci programu VF není tak vyhraněné. Program TB odráží více prioritních oblastí, nejvíce pak prioritní oblast 3 (Prostředí pro kvalitní život) a prioritní oblast 2 (Udržitelnost energetiky a materiálových zdrojů). Projekty podpořené z programu TD odpovídají orientačně nejvíce zaměřením prioritní oblasti 4 (Sociální a kulturní výzvy).

Rozp. kapitola	Kód	Název aktivity	Celkový objem financí (tis. Kč)	Spotřebova ný objem financí (tis. Kč)	Tematické pokrytí prioritních oblastí (PO)					
					PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6
MO	OF	Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace	1 618 395	426 971	4 %	3 %	1 %	8 %	5 %	79 %
MV	VF	Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 až 2015	800 000	374 774	12 %	16 %	10 %	7 %	27 %	27 %
TA ČR	TB	BETA	640 000	71 703	7 %	32 %	36 %	3 %	15 %	7 %
TA ČR	TD	OMEGA	309 000	83 665	6 %	3 %	16 %	54 %	3 %	18 %

2. Programy (resp. grantové projekty), které jsou zahájeny v roce 2012

Rozp. kapitola	Kód	Název aktivity	Zahájení	Ukončení	2012	2013	2014	2015
GA ČR	GB	Projekty na podporu excelence v základním výzkumu	2012	2018	310 575	389 209	483 479	483 479
MŠMT	LK	Návrat	2012	2019	40 000	57 255	70 000	75 000
MŠMT	LL	ERC CZ	2012	2019	20 000	76 340	100 000	100 000
MZe	QJ	Komplexní udržitelné systémy v zemědělství „KUS“	2012	2018	148 900	203 672	224 000	424 000
TA ČR	TE	Centra kompetence	2012	2018	446 842	497 934	812 414	740 000

U grantových projektů GB (Projekty na podporu excelence v základním výzkumu, GA ČR) lze předpokládat, že zohlednění Priorit bude mít odlišný charakter než u programů VaVal (např. deklarování povinnosti uchazečů o podporu projektů orientovaného výzkumu zohlednit cíle národních priorit orientovaného výzkumu při formulování cílů projektu – viz též grantové projekty GA, GC, GB)

Program LK (Návrat, MŠMT) je primárně zaměřen na vytvoření podmínek k návratu špičkových pracovníků VaVal do České republiky. Program LL (ERC CZ, MŠMT) je zaměřen na podporu již mezinárodně kladně hodnocených projektů. Programy nejsou tematicky zaměřeny a cíle odpovídají spíše systémovým opatřením stanoveným v Prioritách.

V programu QJ (Komplexní udržitelné systémy v zemědělství „KUS“, MZe) se předpokládá vyhlášení dvou výzev (v roce 2014 a v roce 2015) s celkovou alokací přes 1 mld. Kč. Program TE (Centra kompetence, TA ČR) je zaměřen na vybudování center, která budou konkurenceschopná v progresivních oborech s vysokým potenciálem pro uplatnění výsledků VaV v inovacích. Podle dostupných informací se předpokládá změna programu TE, která bude zahrnovat i upřesnění z hlediska vazeb programu na Priority. Je odhadováno, že výzvy proběhnou v roce 2013 a 2015 a bude na ně alokováno zhruba 2,8 mld. Kč.

Z hlediska tematického zaměření projektů podpořených z programů QJ a TE lze provést orientační srovnání programů se zaměřením prioritních oblastí. Program QJ koresponduje nejvíce se zaměřením prioritní oblasti 3 (Prostředí pro kvalitní život), konkrétně oblasti 3 (Udržitelný rozvoj krajiny a lidských sídel). V Prioritách tato oblast pokrývá užší spektrum než tři podprogramy programu QJ. Projekty podpořené z programu TE pak odpovídají zaměření prioritní oblasti 1 (Konkurenceschopná ekonomika založená na znalostech), prioritní oblasti 2 (Udržitelnost energetiky a materiálových zdrojů) a také prioritní oblasti 5 (Zdravá populace).

Rozp. kapitola	Kód	Název aktivity	Celkový objem financí (tis. Kč)	Spotřebova ný objem financí (tis. Kč)	Tematické pokrytí prioritních oblastí (PO)					
					PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6
MZe	QJ	Komplexní udržitelné systémy v zemědělství „KUS“	2 224 900	740 612	11 %	6 %	62 %	1 %	15 %	5 %
TA ČR	TE	Centra kompetence	6 016 000	1 662 760	29 %	28 %	13 %	0 %	19 %	11 %

3. Navazující programy (tzn. programy, které navazují na již ukončené programy)

Rozp. kapitola	Kód	Název aktivity	Zahájení	Ukončení	2012	2013	2014	2015
MŠMT	LD	COST CZ	2011	2017	65 826	62 487	106 212	131 485
MŠMT	LE	EUPRO II	2011	2017	33 922	59 309	83 980	88 700
MŠMT	LF	EUREKA CZ	2011	2017	71 732	91 004	114 362	130 150
MŠMT	LG	INGO II	2011	2017	52 693	136 702	167 656	190 000
MŠMT	LH	KONTAKT II	2011	2017	78 600	135 469	145 893	161 665

Programy LD (COST CZ, MŠMT), LE (EUPRO II, MŠMT), LF (EUREKA CZ, MŠMT), LG (INGO II, MŠMT) a LH (KONTAKT II, MŠMT) jsou programy zaměřené na rozvoj mezinárodní spolupráce a jsou využitelné spíše pro uplatnění systémových opatření stanovených v Prioritách. Přesto i v případě těchto programů existuje určitý prostor pro zaměření podporovaných projektů na cíle stanovené v Prioritách, a to ve všech šesti prioritních oblastech.

4. Schválené (resp. předpokládané) programy, ve kterých ještě neproběhla žádná výzva (programy zahájené v roce 2013)

Rozp. kapitola	Kód	Název aktivity	Zahájení	Ukončení	2012	2013	2014	2015
MŠMT	LR	Informace – základ výzkumu	2013	2019	0	123 266	141 756	284 610
MŠMT	LO	Národní program udržitelnosti I.	2013	2020	0	133 270	958 431	1 644 766
MZ	XE	Resortní program výzkumu IV. na léta 2015-2019	2015	2019	0	0	0	350 000

Program LR (Informace – základ výzkumu, MŠMT) podporuje zpřístupňování základních elektronických informačních zdrojů nezbytných pro výzkum výzkumným organizacím v ČR. Jedná se tedy spíše o „podpůrný“ (infrastrukturální) program, který má za cíl vytvořit zázemí pro další rozvoj VaV.

Program LO (Národní program udržitelnosti I, MŠMT) je již schválen a jeho cílem je rozvoj a udržitelnost center podpořených z OP VaVpl. Díky obecnému zaměření programu LO zde existuje prostor pro zaměření projektů VaV na naplňování různých cílů stanovených v Prioritách. Vzhledem k objemu prostředků, které budou prostřednictvím programu LO alokovány, je vysoce žádoucí zvážit zohlednění Priorit při výběru podpořených projektů.

Program XE (Resortní program výzkumu IV. na léta 2015-2019, MZ) není v současné době schválen. Tento program by svým zaměřením mohl odrážet cíle stanovené v prioritní oblasti 5 (Zdravá populace).

3.2 Institucionální podpora

Institucionální podpora výzkumných organizací v objemu téměř 10 mld. Kč ročně (9,7 mld. Kč na r. 2014) je rozdělována mezi osm rozpočtových kapitol a 175 výzkumných organizací podle:

- a) společné Metodiky – cca 65 % prostředků v 7 kapitolách,
- b) rozhodnutí vlády, na něž navazuje hodnocení prováděné AV ČR – cca 35 % prostředků.

Vzhledem k objemu prostředků alokovaných ročně na institucionální podporu výzkumných organizací je pro implementaci Priorit významné, zda bude způsob rozdělování prostředků zohledňovat zaměření výzkumných organizací na stanovené národní prioritní cíle. V případě, že by Priority ve způsobu rozdělování institucionální podpory výzkumným organizacím zohledněny nebyly, snižuje se objem prostředků disponibilních pro implementaci Priorit přibližně na polovinu. Tuto skutečnost je vhodné zohlednit při přípravě nové metodiky v projektu IPn „Efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací“.

3.3 Strukturální fondy EU 2014 – 2020

Posílení výzkumu, vývoje a inovací patří mezi jeden z hlavních cílů pro intervence financované z prostředků Strukturálních fondů EU v programovém období 2014 – 2020 (konkrétně se jedná o Tematický cíl 1 obecného nařízení o fondech Společného strategického rámce v programovém období 2014 – 2020). Současně jednou z předběžných podmínek pro intervence směřující k naplnění tohoto tematického cíle je existence vnitrostátního nebo regionálního strategického rámce výzkumné a inovační politiky pro inteligentní specializaci, který je založena na SWOT nebo podobné analýze s cílem soustředit zdroje na omezený soubor priorit v oblasti VaVa a který nastiňuje opatření na podporu soukromých investic v oblasti výzkumu a technického rozvoje.

Soustředění podpory na omezený soubor priorit tedy bude jednou z podmínek pro zaměření intervencí v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, což by mělo být reflektováno i při přípravě operačních programů za tuto oblast. S ohledem na omezené národní zdroje a na výše uvedenou předběžnou podmínku by prostředky ze strukturálních fondů měly tvořit významný nástroj pro financování VaV zaměřeného na naplnění cílů stanovených v Prioritách. Objem prostředků, který na to bude možné vynaložit, není možné v současném stavu projednávání intervencí Společného strategického rámce pro období 2014 – 2020 stanovit.

4 Potenciální závazky omezující zdroje pro financování Priorit

Kromě identifikace potenciálních zdrojů pro financování Priorit je při specifikaci volných prostředků třeba zohlednit také stávající a potenciální závazky státního rozpočtu na VaV a jejich předpokládaný vývoj. Z tohoto pohledu je hlavním faktorem, které může v budoucnu omezovat rozpočtové zdroje pro financování Priorit, udržitelnost center financovaných z OP VaVpl.

Zajištění udržitelnosti činnosti center, vybudovaných z prostředků OP VaVpl za více než 40 mld. Kč, je závazkem ČR, poskytovatele i příjemců. Existují však minimálně dva základní problémy související s udržitelností těchto center, které mohou mít vliv na objem disponibilních prostředků pro

financování Priorit. První problém vyplývá z toho, že s postupným snižováním prostředků na spolufinancování OP VaVpl mělo docházet k využití těchto prostředků v programech udržitelnosti (NPU I a NPU II). Část těchto prostředků však byla použita na jiné dlouhodobé aktivity schválené vládou, jejichž řešení trvá cca do roku 2017 (jedná se např. o institucionální podporu VO, podporu specifického výzkumu na VŠ, programy Centra kompetence a Centra excelence a výzev programu TIP v letech 2011 a 2012). Z tohoto důvodu bude v NPU I a II chybět od roku 2015 cca 1 mld. Kč ročně na financování udržitelnosti vybudovaných center.

Vedle toho je druhým problémem skutečnost, že předpokládané prostředky na Národní programy udržitelnosti I a II v celkovém objemu cca 15,5 mld. Kč jsou výrazně nižší než celkové nároky na státní rozpočet VaV, se kterými počítají schválené projekty center OP VaVpl. Tyto projekty byly předkládány v době, kdy byl očekáván roční nárůst prostředků na VaV ve výši 8 % ročně. Jak však bylo uvedeno v úvodní kapitole, celkový růst objemu prostředků státního rozpočtu na VaV byl od roku 2009 nižší a do budoucna lze očekávat spíše stagnaci. V této souvislosti lze odhadovat, že objem účelových prostředků na programy a granty a institucionálních prostředků na podporu výzkumných organizací bude o cca 3 mld. Kč ročně nižší, než se předpokládalo v době přípravy projektů center. Další otázkou je schopnost vybudovaných center zajistit si další zdroje mimo státní rozpočet pro financování svých aktivit tak, jak to bylo navrženo ve schválených projektech. Podle těchto projektů by mělo souhrnně dojít k nárůstu prostředků získaných ze smluvního výzkumu o 1,2 mld. Kč ročně, z mezinárodních grantů o 0,8 mld. Kč ročně, z ostatních zdrojů o 0,5 mld. Kč ročně a z příspěvku na vzdělávání o 0,1 mld. Kč ročně.

Všechny tyto faktory budou společně s rizikem vracení prostředků do rozpočtu EU při nesplnění stanovených cílů podpořených projektů zvyšovat tlak na disponibilní zdroje státního rozpočtu na VaV a tím i na potenciální zdroje pro financování Priorit.

Určitou možností pro snížení negativního dopadu udržitelnosti OP VaVpl center na státní rozpočet je částečné financování jejich aktivit z prostředků Strukturálních fondů EU 2014 – 2020. I to však bude mít vliv na spolufinancování ze státního rozpočtu na VaV. V této souvislosti však vyvstávají další otázky související s předfinancováním projektů center z národních zdrojů, zaměřením podpory ve vazbě na existující centra OP VaVpl, potenciální duplicita financování ze strukturálních fondů EU a NPU I a II, regionální zaměření podpory s ohledem na specifické postavení Prahy a další.

5 Shrnutí

Celkové výdaje státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace budou pravděpodobně ve střednědobém i dlouhodobém výhledu stagnovat. Pro implementaci Priorit proto nelze spoléhat výlučně na zdroje státního rozpočtu a je třeba zajistit i další zdroje jejich financování.

Objem disponibilních prostředků (tj. volných, prostředků na nové výzvy, které nejsou vázány smlouvami o řešení projektů) využitelných na implementaci Priorit je nízký. V roce 2013 bude v očekávaných výzvách alokováno zhruba 2 mld. Kč., v roce 2014 bude v rámci plánovaných výzev vyhrazeno zhruba 1,12 mld. Kč (v obou případech bez Národního programu udržitelnosti I). Tyto prostředky jsou však fragmentované. Z běžících programů, kde se předpokládá vyhlášení výzev, jsou relevantní pro zohlednění Priorit programy:

- Centra kompetence (TA ČR), kde se do konce programu v roce 2018 předpokládají dvě výzvy (v letech 2013 a 2015) s celkovou alokací 2,8 mld. Kč;

- KUS (MZe), kde jsou plánovány dvě výzvy (v letech 2014 a 2015) s celkovou alokací 1,1 mld. Kč;
- OMEGA (TA ČR), kde jsou výzvy plánovány v letech 2013 a 2015 s celkovou alokací 206 mil. Kč;
- BETA (TA ČR), kde je formou zadávání veřejných zakázek na rok 2013 vyčleněno 134,5 mil. Kč a do skončení programu v roce 2016 se předpokládá celková alokace zhruba 560 mil. Kč;
- Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace (MO), kde se rovněž formou zadávání veřejných zakázek předpokládá do skončení programu v roce 2017 alokace přes 1 mld. Kč.

Program TE (Centra kompetence, TA ČR) ve stávající struktuře podpořených projektů odpovídá v převážné míře zaměření prioritní oblasti 1 (Konkurenceschopná ekonomika založená na znalostech), prioritní oblasti 2 (Udržitelnost energetiky a materiálových zdrojů) a prioritní oblasti 5 (Zdravá populace). Podle dostupných informací se předpokládá změna programu, která bude zahrnovat i upřesnění z hlediska vazeb programu na Priority. Program QJ (KUS) pak koresponduje se zaměřením prioritní oblasti 3 (Prostředí pro kvalitní život), konkrétně oblasti 3 (Udržitelný rozvoj krajiny a lidských sídel). Projekty podpořené z programu TD (OMEGA) odpovídají orientačně zaměření prioritní oblasti 4 (Sociální a kulturní výzvy) a částečně také prioritní oblasti 6 (Bezpečná společnost), projekty programu TB (BETA) korespondují nejvíce prioritní oblasti 2 (Udržitelnost energetiky a materiálových zdrojů) a prioritní oblasti 3 (Prostředí pro kvalitní život). Program OF svým charakterem odpovídá zaměření prioritní oblasti 6 (Bezpečná společnost).

Prostor pro implementaci Priorit existuje v Národním programu udržitelnosti I. (a případně i v budoucím Národním programu udržitelnosti II.), který může vhodným nastavením podmínek pro výběr projektů a poskytování podpory stimulovat realizaci projektů VaV v oblastech směřujících k naplnění cílů stanovených v Prioritách. Z finančního hlediska se v Národním programu udržitelnost I. (MŠMT) předpokládá výrazný nárůst prostředků ze 133 mil. Kč v roce 2013 na 958 mil. Kč v roce 2014 a až na 1 645 mil. Kč v roce 2015. I částečná alokace těchto prostředků na Priority by mohla významně pomoci jejich úspěšné a efektivní implementaci.

Specifický přístup k implementaci Priorit bude zřejmě potřebné zvolit v případě grantových projektů GAČR. I zde však existuje prostor pro nastavení podmínek tak, aby alokované prostředky přispěly k řešení projektů v prioritních oblastech.

Z připravovaných programů, které nejsou uvedeny ve výhledu výdajů státního rozpočtu na VaV na roky 2014 a 2015, lze přepokládat zahájení dvou programů od roku 2015 (oba navazují na běžící programy). Jedná se o program MV zaměřený na podporu bezpečnostního VaV (v objemu cca 570 mil. Kč ročně) a program MZ na podporu zdravotního VaV (v objemu cca 1 100 mil. Kč ročně). Tyto dva programy by měly odrážet cíle stanovené v Prioritách tak, aby přispěly k jejich implementaci.

Dalším finančním zdrojem, který bude možné pro implementaci Priorit využít, je institucionální podpora. K tomu, aby tento nástroj mohl být využit, je však potřebné změnit metodiku rozdělování institucionální podpory. V této souvislosti je potřebné spolupracovat s realizátory projektu IPn „Efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací“.

Nejvýznamnějším zdrojem, který bude možné pro financování Priorit využít, jsou Strukturální fondy EU 2014 – 2020. Zde se předpokládá zaměření podpory na posílení výzkumu, vývoje a inovací a

zároveň je nutné tuto podporu směřovat do omezeného počtu prioritních oblastí (předběžná podmínka), které jsou zpracovány i na úrovni některých regionů. Zaměření podpory na Priority proto bude nezbytné zakomponovat do připravovaných operačních programů.

Omezením pro finanční zdroje státního rozpočtu, které by mohly být využity pro implementaci Priorit, je potřeba udržitelnosti center OP VaVpl. Provoz a udržitelnost těchto center bude klást vysoké nároky na státní rozpočet. S cílem skloubit potřebu udržitelnosti těchto center s úkolem koncentrovat prostředky na VaV realizovaný v prioritních oblastech je účelné využít Národní programy udržitelnosti I a II a dále prostředky ze strukturálních fondů v programovém období 2014 – 2020 k financování projektů VaV těchto center přednostně v oblastech odpovídajícím cílům stanoveným v Prioritách.